

Становище

относно конституционното значение на „пол“

Представено по к.д. № 6 от 2021 г.

От адв. д-р Виктор Костов
Софийска адвокатска колегия

Свобода за всеки

Уважаеми Конституционни съдии,

Свобода за всеки е независима правозащитна и просветителска организация с дългогодишен опит в публичния дебат и защитата на основни човешки права, включително на свободата на съвестта, вероизповеданието, словото, събирането и разпространението на информация, както и в тематиката, свързана със защита на правата на родители и деца и на естественото семейство. Адв. д-р Виктор Костов е основател и ръководител на организацията с редица международни и местни популярни и научни публикации в областта на правата на човека и християнското богословие.

В настоящото правно становище представяме нашето мнение относно предмета на конституционно дело № 6 от 2021 г., формулиран в допуснатия от Конституционния съд (КС) въпрос въз основа на Искане от Общото събрание на гражданска колегия на Върховния касационен съд на Република България (...) с оглед нуждите на тълкувателно дело № 2/2020 г. на ОСГК на ВКС (Искането), а именно: „Как следва да се разбира понятието „пол“, използвано от Конституцията, и има ли то смисъл, различен от биологичен пол?“. Мнението е подкрепено от 11 вероизповедания.

I. ОБОБЩЕНИЕ НА НАСТОЯЩОТО СТАНОВИЩЕ

Считаме, че понятието „пол“ следва да се възприема като категорично установено в Конституцията на Република България (КРБ), по самия смисъл на регулярната, всеобща, традиционна и непроменена употреба на този термин, и конкретно предвид чл. 6, ал. 2, чл. 46, ал. 1 и чл. 47, ал. 2 от КРБ. В тази връзка, нашето мнение накратко е следното:

- Безспорност на разбирането за понятието „пол“ в КРБ. Употребата на „пол“ в Конституцията изцяло потвърждава наличието на два естествени и различаващи се пола и до настоящия момент, след приемането на действащата конституция, не е имало съмнение относно значението на този термин. Такъв въпрос не е стоял и в която и да било предишна конституция на България от времето на конституционната история на страната и нацията – от Търновската конституция, приета в края на 19-ти век, до настоящата, приета през 1991 г.;
- Отсъствие на юрисдикция. Конституцията, и по-скоро конституционният законодател, не може да реши що е „пол“ – това е въпрос, вече решен от иманентната същност на човека, от неговото битие и устройство. Така „пол“ е термин, употребен от КРБ в общоприетото му значение. КРБ не създава етимология и нов понятиен апарат, а твори право и правила, основаващи се на вече съществуващия език и понятия. С даването на тълкувание за някакво различно от това значение на думата пол, която означава принадлежност на човека към мъжете или жените, Конституционният съд (КС) би поставил КРБ над смисъла и значението на думите, над етимологията, наложена от обществения консенсус, историята, традицията, християнската религия, други религии, здравия разум и естеството на нещата. Тоест КС може да си служи с думите, за да разясни значението им, доколкото следва да се прилага КРБ и закона, но не може да променя това значение на тези думи, с което те са употребени в КРБ. Разбирането за мъжки и женски пол е употребено в КРБ по точно този начин, защото законодателят се е опрял на безспорно установеното значение на тези термини.
- Сложно-съставност на пола и обвързаност с биологията, съвестта и морала. „Полът“ не е само биологична категория, но и духовна и душевна такава. Животните също имат пол, ако разчитаме само на биологични характеристики, но те нямат способността на морална оценка, нито съвест и духовност, каквито имат хората – мъже и жени. Християнското и богословското третиране на човешката личност като бинарна (двоична) по отношение на пола следва да бъде взето предвид при повдигането на подобни въпроси, особено когато на същите им е придадено правно значение.

II. ПОДРОБНИ АРГУМЕНТИ

В следващите точки представяме по-подробно аргументите.

1. Досегашната употреба на „пол“ няма противоречиво значение

Полът е установена фактическа категория така, както други общоизвестни факти, за които не се спори: слънце, въздух, вода, ден, нощ и т.н. Ако е налице необходимост от нова дефиниция на „пол“, то, поради несигурност във възприятията,

очевидно ще е налице и необходимост от нова такава и за тези основополагащи категории.

Липсата на нужда от дефиниция на „пол“ е посочена в самото искане на ВКС до КС, в което са цитирани законови нормативни актове, както и практика на КС, които се отнасят до отношения между половете и в които отсъства дефиниция на „пол“ или недвусмислено полът се определя като установен от „биологичната характеристика“¹ – Семейен кодекс, Закон за равенството между мъжете и жените, Закон за домашното насилие и др. В българското обективно право е налице безспорно признаване на ноторния факт, че мъжът и жената са двата пола, които съществуват независимо от правното им определяне като такива, че те изразяват бинарната същност на човека, като съединяването на мъж и жена в брачна връзка единствено произвежда поколение.

Източници на противоречието

Проблемът с нуждата от дефиниция на („разбирането за“) „пол“, поради неяснота на понятието, не идва в действителност от някаква същинска неяснота. Новата дефиниция е нужна поради идеологическото нахлуване на една нова форма на тотален субективизъм и индивидуализъм, която превръща вътрешни психически (душевни) преживявания в норма за всички до степен на „джендъризиране на правосъдието“.²

Законови и подзаконови актове, разпознаващи право на транссексуалност, без такова право да е определено или признато в законодателството. Признаването на регистрационни привилегии по Закон за гражданската регистрация (ЗГР) на т. нар. транссексуални лица³, без наличието на материално правно основание за това, може да се окаже обратна процедура за аргументиране на нуждата от въвеждане на такова материално право. В Искането на ВКС всъщност се намира обобщението именно на наличието на подобна „обратна процедура за признаването на права“ – от малкото към голямото. Към настоящия момент по Закона за българските лични документи може да се регистрира (да се издадат лични документи за) друг пол при „смяната на пола“; но същевременно, материалният закон не урежда правна възможност за смяна на пола.

В подзаконов нормативен акт – наредба – се намират условията за хирургическа операция за смяна на пола, която попада сред най-сложните пластични операции:

Операции с много голям обем и сложност, високоспециализирана хирургия:
Извършват се в структури по ПВЕХ трето ниво на компетентност в лечебно

---

¹ Обобщението на доклада, възложен на комисията във връзка с тълкувателно дело № 2/2020 г. на ОСГК на ВКС.

² **Куби**, Г. Глобалната сексуална революция. Унищожаване на свободата в името на свободата. Омофор, София, стр. 179 и сл. Имат се предвид специални обучения на съдии с цел да възприемат правото на определяне на пола като присъщо на личността и като право, подкрепяно от държавата и съда.

³ Транссексуални са лица, които субективно считат, че са от другия пол, а не от този, за който имат физически и ДНК белези.

заведение за болнична помощ. Извършват се **при заболявания, изискващи отстраняването на цял орган или на част от него, заместване с пластичен или изкуствен материал**; намеса върху повече от един орган и тъкан в един етап (симултанни операции); едновременна намеса върху органи и тъкани от две области/кухини на тялото; трансплантация на органи и тъкани; осъществяват се в специализирани хирургични клиники/отделения от трето ниво и изискват задължителна хоспитализация. (Наредба № 6/24.08.2015 г. за утвърждаване на медицински стандарт „Пластично-възстановителна и естетична хирургия“ т. 5.3.1, подчертаването мое)

Съгласно класификацията на Наредбата, „операцията за смяна на пола“ попада в тази категория (т. 5.3.1.31), като, с оглед на текста, отстраняването на здрави полови (детеродни органи) се считат като хирургическа намеса поради „заболяване“. Може да се приеме, че след като при „операция за смяна на пола“ става дума за отстраняването на здрави полови органи, имаме хирургично осакатяване на лица, чрез отстраняване на полови органи и белези на биологичния пол и моделиране на белези на противоположния пол. В същото време, законово уредено материално право на „смяна на пола“ не съществува. Наредбата функционира във възможно противоречие с Наказателния кодекс.

Параграф 1, т. 17 от Допълнителните разпоредби на Закон за защита от дискриминация предвижда защита от дискриминация по признак „пол“ при смяна на пола, без обаче да има законово предписана възможност (материалноправна норма) за такава смяна.

Така, за да се реши привидният гражданско-регистрационен проблем при поради липсата на материално право, се създава основание да се лобира пред законодателни, изпълнителни и съдебни органи за конструирането на такова право в материалния закон.

Практика на Европейския съд за правата на човека (ЕСПЧ). В случая е неправилно да се използва чл. 8 от ЕКПЧ като основание за допускане на промяна на пола поради вътрешни преживявания на индивида. Правото на неприкосновеност на личността не може да бъде възприемано като право на личността да изисква вътрешните ѝ преживявания да бъдат нормативно уредени и санирани, особено когато те са „ненормални“ по отношения на реалността, историята, традицията и установената правна система. В практиката си ЕСПЧ е разширил чрезмерно допустимото тълкувание на обекта на гаранциите за права, дадени в чл. 8 на ЕКПЧ. Това би могло да повлече и погрешно тълкувание на кореспондиращия чл. 32, ал. 2 от българската конституция от страна на българският съд, който прилага практиката на ЕСПЧ, но подобна опасност е предотвратена с ограничаването на въпросите от Искането от ВКС до КС в определението за допускане на КС.

Следва въпросът защо половото объркване се нарича от ЕСПЧ „право на личен живот на транссексуалния индивид“? Една от причините е именно липсата на определение на „пол“ в Конвенцията и още по-малко на „право на смяна на пола“. Радикалното и ново третиране на този въпрос от ЕСПЧ и неправилното тълкуване на смисъла на чл. 8 от ЕКПЧ в някои решения, касаещи жалби на транссексуални личности, не би следвало да бъде основа за разсъжденията на КС относно пола. КС логично избягва конфронтация с практиката на ЕСПЧ по темата, отхвърляйки въпроса на ВКС за преимущественост на КРБ или ЕСПЧ.

Мнения на влиятелни „здравни“ организации. Объркването у т. нар. „транссексуални лица“ по отношение на собствения пол и възприемането на себе си като противоположния такъв не може да бъде обект на правна защита само по себе си. Подобно объркване следва да подлежи по-скоро на корекция. В искането си Върховният касационен съд, (ВКС) посочва, че до 2019 г. една от влиятелните организации, които се занимават със здравни въпроси – Световната здравна организация (СЗО), класифицира транссексуализма като психична болест. Неизвестно защо, в своята 11-та ревизия на Международната класификация на болестите, през 2019 г. СЗО извежда транссексуалността от раздела за „умствено здраве“ и я включва в раздела за „сексуално здраве“. Тоест СЗО възприема, че вече не е нужна помощ и лечение за коригиране на психическото състояние на личността с транссексуални отклонения във възприятията (и те не са вече „умствени отклонения“), а е нужно да се реализира „сексуалното здраве“ на тази личност, като така евентуално се нормализира умственото възприятие за собствения пол като противоположен на действителния пол.⁴ Опирането на „научни“ трактовки за пола, които се противопоставят на естественото, установено и традиционно възприятие на действителността и емпиричното очевидно отчитане на реалността, може да доведе до нейното изкривяване или напускане.

Идеологически и политически натиск. Искането на ВКС посочва само част от европейските инициативи за признаване на нова малцинствена класа – тази на „транссексуалните хора“. Въздействието върху правосъдната система в страната с нови идеологии за същността на човека, и респективно на пола, е резултат от някои политически инициативи и решения. (Резолюция на ЕП от 12.09.1989 г. и Препоръка № 1117/29.09.1989 г. на Парламентарната асамблея на Европа; Препоръка CM/Rec/2010/5 на Комитета на министрите на държавите членки на СЕ за борба срещу дискриминацията на основа сексуална ориентация и полова идентичност; Списък за действията на комисията за насърчаване на ЛГБТИ в Съвета по заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси, от 07.12.2015 г.; Резолюция относно хомофобията в Европа (P6_TA [2006] 0018, 18.01.2006), приета от Парламента

---

⁴ Пламен Гечев, доктор по психиатрия и богословие и римокатолически свещеник, правилно задава въпроса относно промяната в МКБ-11, 2019 г.: „Ако дадена болест е извадена от класификацията на болестите, тя не е вече болест; то това значи, че е излекувана. Ако тази класификация е променена, но болестта не е излекувана, тогава имаме някакъв друг, външен натиск за налагане на промяната“.

на ЕС, като „хомофобията“ се простира и до „транссексуалните лица“ и се призовават държавите членки да преследват съдебно „хомофобията“; Резолюцията относно борбата срещу хомофобията в Европа (2012/2657 [RSP] 24.05.2012); Докладът „Естрела“, 2013 г., отхвърлен от ПЕС, в който се настоява за право на аборт, за премахване правото на свобода на съвестта на медицинския персонал и за сексуално образование без „табу“. Докладът „Луначек“, подобен на предходния, е одобрен, а докладът на Кристина Зубер, целящ сексуално обучение на малки деца, също е отхвърлен.) Следва да се отчита идейното влияние на т. нар. „джендър мейнстрийминг“,⁵ който предполага равнопоставеност чрез „деконструиране на бинарния йерархичен полов порядък, за да се стигне до разнообразие от полове с еднаква стойност и еднакви права“.⁶

Социален контрол и „инженерство“ чрез псевдоправо. Конституционният съд отхвърля радикалния идеологическият документ, наречен „Конвенция на Съвета на Европа превенция и борба с насилието над жени и домашното насилие“ и известен още като „Истанбулска конвенция“ (ИК).⁷ В неговите цели бе залегнала деконструкцията на установените роли на мъжете и жените, тоест следваше да се въведе нова идеология за това каква е социалната роля на мъжа и тази на жената, като се разрушат присъщите на пола „стереотипни роли“ (чл. 12, ал. 1). По аргумент от противното, следва да констатираме, че ако авторите на ИК искат да сменят някаква социална реалност, която не одобряват, с нова, то можем да приемем, че има „социален пол“ (чл. 3, т. „в“ от ИК), като той обаче очевидно следва биологичния пол, обвързан е с него, и не е въпрос за решение или избор на отделната личност, ако обществото му е придало дадени характеристики. Иначе не би се налагало на авторите на ИК да налагат промени на „полови стереотипи“. В тази връзка очакването да се вложи ново съдържание в понятието „пол“ поради транссексуалните възприятия на много тесен кръг лица, за които това състояние дори не е гарантирано перманентен белег, може да бъде окачествено като идеологически натоварено. Такава е и съпътстващата този въпрос съдебна практика на ВКС, която предизвиква конституционно тълкуване на разбирането за понятието „пол“.

Идеологическият натиск с цел промяна на установени понятия и практики, политическата и лобистка нагласа по въпросите за пола, семейството и същността на човешката личност не следва да се взимат предвид от Съда, (както и от законодателя или изпълнителната власт) при третирането на въпроса за пола (арг. чл. 1, ал. 2 от Закона за Конституционен съд). От друга страна, невъзможно е съдът да се отдалечи

---

⁵ Цитираните идейни движения имат международен и трансграничен характер и не са само европейско явление. Не на последно място трябва да се съобрази уязвимостта на децата и на младите към пропагандни внушения и влиянието на социалните мрежи при формирането на „вътрешно убеждение“ за транссексуализъм. Watch "Tucker: Most Americans aren't aware of the research" on YouTube. <https://youtu.be/-YbRNgbg9Og> (англ.).

⁶ Цитатът е от „Джендър манифест“, публикуван на немски и издаден в Германия Das Gender-Manifest, ed. Genderburo Berlin (gender.de) and Gender Forum Berlin (www.gdnerforum-berlin.de). <http://Gender-Mainstreaming.org/manifest> (April 2018), цитирани в Куби, Г. Глобалната... Вж. също раздел „Превръщане на науката в идеология“, пак там, стр. 175.

⁷ Документът е достъпен в Интернет на адрес: <https://rm.coe.int/168046246f>.

изкуствено от обществения дебат и от идейните и верски влияния. В същото време считаме за установено задължение на всеки държавен и правораздавателен орган да служи на истината и обществения интерес, формиран от нея. Обективната истина е съществена част от дейността на всеки съд, включително на ВКС и КС (арг. 13 и 14 от НПК). Тази отговорност на съда произтича от принципите на правото и справедливостта – отговорност пред закона, фактите и вътрешното убеждение. Обективната истина, установявана от Съда, не се определя само от „научни“ изследвания и статистики, но и от здравия разум, житейския опит и широко установените емпирични наблюдения на фактите.

Нужда от правилен подход към човешките права

Защитата и зачитането на индивидуалните права е гарант за справедливост в едно свободно и демократично общество. Преекспонирането на индивидуалните права обаче до степен на зачитане на вътрешни убеждения, които очевидно противоречат на фактите и реалността, води до пореден тласък към правния nihilism. Интерпретацията на правото на личен живот като защита от прекомерна държавна и друга чужда намеса в личната и семейна сфера, е легитимна и оправдана.⁸ Когато правото на личен живот се тълкува като право на обществено признание на изведен до крайност релативизъм на вътрешни усещания за действителността, това тълкуване минава границите на здравия разум.⁹ Така се приема, че биологичните белези на пола следва да бъдат зачеркнати в името на вътрешното психическо възприятие на индивида.

Границите на полово „самоопределение“ не могат безпрепятствено да бъдат местени и да се твърди, че се простират не само до избора на поведение, основано на „половата идентичност“, тоест на морала, но и до легитимирането на „право“, основано на разрыв с действителността. В такъв случай не би имало рамка срещу едно пълно изоставяне на здравия разум и превръщане на правото в игра с абсурдни правила.¹⁰

---

⁸ Решение на ЕСПЧ по чл. 8 от Конвенцията. Вж. Strand Lobben and others v. Norway, app. No. 37283/13, judgment of the Grand Chamber of ECtHR, 10 Sept. 2019.

⁹ Grant v. The United Kingdom, App. No. 32570/03, judgement 23 May, 2006. Европейският съд по правата на човека (ЕСПЧ) приема, че нарушение на правата на „транссексуалната работничка“, която е биологичен мъж, поради отказ да му (й?) се изплати държавна пенсия при достигане пенсионната възраст на жените на 60 години.

¹⁰ Големият брой политически решения и директиви в рамките на ЕС и Съвета на Европа в посока недискриминация по признак „транссексуалност“ не могат да компенсират липсата на материалноправно уреждане на „правото“ на транссексуалност. Някои от тези решения са цитирани в Искането на ВКС до КС по к.д. 6/2021 г. Този тип политически инициативи обаче говорят за наличието на идеологически натиск за признаване на исканията на „революционерите на сексуалното равенство и освобождение“ (Вж. Куби, стр. 81-90).

2. Конституционният съд няма юрисдикция над това да заменя смисъла на общоприети понятия с нововъзприети и наскоро измислени такива под предлог, че правото, в случая КРБ, имало нужда от такава промяна в значението

Както КС, така и конституционният законодател нямат юрисдикция за преформулиране на понятия, които съществуват обективно извън техния обсег на правна дейност. Осигуряването на върховенството на Конституцията (чл. 1 от ЗКС) не включва изключително върховенство над действителността.

В подкрепа на тази позиция следва да разгледаме и преформулирането на допуснатия за разглеждане въпрос. В искането на ВКС въпросът, предмет на тълкуване, е формулиран по следния начин: „Какво е обяснението на понятието „пол“ възприето от Конституцията...“. КС правилно преформулира въпроса по следния начин: „Как следва да се разбира понятието „пол“, използвано в Конституцията...“.

С това преформулиране въпросът от „*какво е обяснението на...*“ става „*как следва да се разбира...*“. Така КС заявява, че Конституцията не дава обяснение на понятието „пол“ и че КС няма намерение да търси някакво обяснение на пол в Конституцията, тъй като в нея не се среща определение за „пол“, нито тя си поставя такава задача. По-скоро КС преформулира въпроса, за да даде своето тълкуване на това как според релевантните норми на Конституцията следва да се разбира понятието „пол“. Това тълкуване се оказва нужно, защото Конституцията не дава определение на „пол“, нито конституционният законодател е счел за нужно да определя очевидното, а същевременно е зададен въпрос от ВКС, свързан с конституционното разбиране на „понятието пол“.

В обобщение по тази точка, можем да сметем, че КС правилно, макар и имплицитно, е изключил себе си, а и самата Конституция, от сферата на юрисдикции, които тепърва ще влягат смисъл (ще се ангажират с „обяснението на...“) в понятието „пол“ и отгук – в понятията „мъж“ и „жена“.

На следващо място, полът, както и семейството, което се опира на половата идентичност, е предполитическа категория. Държавата, съдилищата и политическите институции възникват след човека и семейството, като човешкото съществуване не е абсолютно обусловено от наличието или ефективността на тези институции. В този смисъл функционирането на тези институции на управление и обществена регулация не може да се изведе до някаква крайност, в която те не отчитат фактите, действителността, традициите и историята и самостоятелно започват да творят реалност само на базата на регулаторните си функции. Държавата и управлението са следствие на човешкото съществуване, а не обратното. Този простичък екзистенциален подход е достатъчен, за да преклудира възможността, юрисдикцията и властта на законодателя, управника или съдията да възлага ново значение на извечните понятия „пол“, „мъж“ и „жена“.

Юриспруденцията се занимава с регулиране на обществени отношения и тази регулация донякъде моделира поведението, но тя не може да твори или видоизменя реалности. КРБ и КС не могат да дадат ново определение на „слънце“, с което да определят неговото съдържателно функциониране. Гравитацията е физически закон, който не подлежи на тълкуване и правно пренареждане в неговия смисъл и действие. Тя винаги е действала от горе надолу, а не обратно, и няма изгледи едно предефиниране на „гравитация“, поради нечие различно вътрешно убеждение, да промени нейното действие.

3. Полът, мъжки и женски, е повече от само „биологична“ категория и неговата душевна същност затвърждава разделението на мъже и жени

Полът е категорично обусловен от биологичната реалност. Но той не е само биологична категория. Следва да се съгласим, че полът има и вътрешно, душевно (психично) измерение, както и социално такова. Човек също не е изтъкан само от биология и социални отношения. Вътрешният душевен свят на човека е обусловен от неговата духовност. Под „духовност“ тук следва да се разбират морално-етичните норми, съвестта, определенията за добро и зло, за вечност, справедливост, прошка, наказание; възприятията за божественото, вечността и възвишените и религиозни стремежи към Истината. Тези душевни и социални измерения обаче са обвързани наизменно със същността на физическите белези за пол и следват същите, а не им се противопоставят. Това е установено от хилядолетната традиция и естеството на човешката личност, което е исторически непроменимо.

Животните също имат „пол“, ако следва да се опираме само на чистата биология. Те обаче нямат способността на морална оценка, съвест и духовност, каквото имат хората – мъже и жени. Разделянето на идеята и концепцията за пол от моралните, етичните, духовно-богословските, философските и религиозните истини и възприятия и разчитането само на психологическата „наука“, която борави с един неизследим предмет, обект на религията, човешката душа (*психе* – душа; *логос* – наука, гр.), оказва се, е бързо падане по наклонената плоскост към бездната на бягството от действителността.

Следва да се отбележи, като цяло, negliжирането на богословската християнска позиция относно този важен обществено-правен дебат.¹¹ В съдебната

---

¹¹ Според цитат от Искането на ВКС, единият от двата подхода, „които изпълват понятието (пол) с правно съдържание, (...) включва онова, което към понятието добавят съвременното развитие на науката и обществото, включително в готовността да приемат и нетипичната сексуална ориентация на човешкия индивид. Така наред с биологичния пол при хората съществува и понятието „полова идентичност. Разбирането се използва от сексологията, психологията и социологията“ (стр. 6 от Искането). Ако допълним тази констатация за конкретното конституционно дело тук се има предвид negliжиране на позицията на протестантско-евангелските, тъй като БПЦ, Римокатолическата църква в България, Арменската апостолическа църква и др, бяха поканени да представят становище по смисъла на чл. 20а от Правилника за дейността на КС.

практика сякаш преобладава възприемането на понятията на секуларните дисциплини, които се занимават с някои аспекти на човешкото битие. Дори светската антропология не изглежда да е взета под внимание в практиката на ВКС, още по-малко християнското богословие и антропология (изследване и разбиране на човека). Една от позициите в практиката на ВКС е да се опре на разбирането за „полова идентичност“, дадено от „сексологията, психологията и социологията“ – все сравнително нови дисциплини (5 решения на ВКС). Другата позиция в практиката на ВКС по въпроса съдържа препратка към традицията и влиянието на християнството, респективно на християнското разбиране за половете и отношенията между мъж и жена, върху възникването и развитието на българската народност и държавност (1 Решение на ВКС).¹² Това основателно опирание на историята на нацията и определящите културни и исторически установени традиции допринася за утвърждаването на безспорността на това що мъж и що е жена.

Следва да се уточни, че полът не е само въпрос на национална традиция, когато се разглеждат неговата същност и божествен произход. Той е абсолютна категория поради своята историческа установеност и всеобщност на проявлението. Принадлежността към даден народ не предопределя различен брой полове или различни видове пол. Освен това християнството е наднационална категория: една трета от хората в света изповядват християнското учение в един или друг смисъл. Учението на християнството относно брака и пола, опиращо се на книгите с общо наименование Новият Завет на нашия Господ Исус Христос, е недвусмислено и то е, че човекът е сътворен „мъж и жена“ (Вж. Ев. от Матей гл. 19, ст. 4). Новият Завет стъпва върху старозаветните Писания за сътворението, в които се описва именно този акт на сътворението на човека като мъж и жена (вж. по-долу).

Библейската позиция, възприета поради установеното и видимо естество на мъжете и жените с техните полови характеристики, но и поради различията, установени за половете, независимо от тяхното стойностно равенство, е не само богословска и осланяща се на откровението от Бога в Писанията. Същността на пола и различията между половете се опират на неоспорими факти относно биологията и донякъде на социалното изражение на половете като мъжки и женски. В най-разпространяваната свещена книга в света, Библията,¹³ която е в основата на християнството, недвусмислено се поддържа ясното разделение на физическите белези на половете, както и тяхното душевно и социално различие. В описанието на сътворението в Писанията е казано: „И Бог създаде човека по Своя образ; по Божия образ го създаде; мъж и жена ги създаде“ (Вж. Битие 1:27). Така християнско-богословската позиция не само предполага изначално установената същност на

---

¹² Решение № 119/14.02.2019 г. по гр. д. № 4104/2017 г., Трето ГО на ВКС.

¹³ Над 5 милиарда копия, преведена изцяло на 345 езика, като Guinness World Records. Best-selling book. <https://www.guinnessworldrecords.com/world-records/best-selling-book-of-non-fiction>.

човешкото естество, но и неговата неразривна обвързаност с пола – мъж и жена – и още повече – дори с Божието естество (образ и подобие).

Тук отново се връщаме и на въпроса за юрисдикцията на Съда и на КРБ. Ако човекът е създаден от Бог, а не от държавата, изпълнителната власт или правосъдната система, как тогава едни основни характеристики на човека, като неговия пол и съответстващите му душевна и духовна нагласа, могат да бъдат преразпределени в други категории или обозначени с нови понятия? Допустимо ли е (в смисъла на морално допустимо и правно-философски допустимо) политически институции да надскочат дадената им власт и да се противопоставят на естеството на нещата?

Очевидно е, че когато се дискутира такава фундаментална и иманентна характеристика на човешкото същество и битие като „пол“, „мъж“ или „жена“, не е възможно това да стане само в рамките на биологията, сексологията или психологията. Етиката и моралът също обвързват възприятието за пол и отношенията между мъже и жени. Възможни спорове с горната позиция биха повдигнали въпроса за „несъвместимостта“ на религията с „постиженията и прогреса“ на 21-ви век. Но подобна несъвместимост е само плод на идеологическо и светогледно възприятие. Технологичният и комуникационен прогрес не обуславя непременно морално-етичен интегритет. Прогресът в технологично отношение може да бъде съпътстван с обратния процес в морално отношение и това няма как да не въздейства върху правото от най-висш разред.

Преклонението пред „науката“, каквото виждаме в цитираната от нас рязка промяна на мнението на СЗО по отношение на транссексуалността, не означава гарантирана истина и достоверност от страна на същата. Не можем да не допуснем, че идейната и светогледна позиция на участниците в легитимирането на научните знания влияе върху т. нар. „научен подход“.¹⁴ В случая християнското богословие, здравият разум и правната традиция са на едно и също мнение: полът е мъжки и женски и е ясно определен и определяем. „Психологичният пол“ е в сферата на съвестта, душата, духовното и разума и е обвързан със светогледа и с отношението към морално-етичните и религиозни норми. Това е фундаментален факт, който в най-базовите си характеристики, които са предмет на делото, има едно и също значение както за хората с религиозен мироглед, така и за невярващите.

Възможности за защита на правата на транссексуалните. Със сигурност правата и човешкото достойнство на личностите, страдащи от психично и умствено обръкване за същността на пола си, следва да бъдат зачитани. Тези права следва да се упражняват и не съществува пречка това да става в рамките на общата защита на правата на човека, без те да се извеждат в самостоятелна категория, която няма основание в науката, традицията, хилядолетна юриспруденция и фактите.

---

¹⁴ По време на развития социалистически строй в България (1944 – 1990) науката не беше безпристрастно изследване на факти и явления, а беше силно и крайно идеологизирана. Резултатът беше посредствена наука със съмнителна достоверност.

Раздробяването на всяко човешко усещане, и особено на психическото и противопоставящото се на обективната действителност, естеството на пола и същността на отношенията между половете, е противно на здравия разум и принципа за всеобщност на закона при нормотворчеството.

Създаването на „човешко право“ от всяко възможно състояние и желание на човешкия индивид на практика деконструира и обезсмисля идеята за човешки права, човешко достойнство и справедливост, и саботира ефективната защита на тези права.

III. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Общо казано, объркването по отношение на „пол“ не идва от наличното обективно право, нито от някаква промяна на реалността за пола, а от погрешното възвеждане на „правото на самоопределяне“ и личен живот в право до такава степен, в която личната дефиниция на собствения пол е със значение, надхвърлящо обективната биологична реалност, и е в разрез с правните и фактически възприятия и традиции, установени в обществото. Идеологическото отричане на иманентната същност на човека създава идейни разбирания за пол, брак, морал, сексуалност, етични ценности и наука, конкуриращи установените факти, история, традиции и религиозни разбирания. Именно новите идеологеми са в основата на наложената привидна неяснота в правото по въпроса за пола.

Като цяло, в рамките на разумното, на дълголетната юридическа традиция и на установената константна практика, би било естествено в настоящото дело КС да потвърди предишната си позиция, че в българското законодателство, в случая в Конституцията, под „пол“ се разбира мъж или жена със съответните принадлежащи им различия и характеристики в биологичен и душевен (психически) смисъл, като може да му се приписват и социални измерения. Полът, мъжки или женски, е стабилна, непроменима и иманентна характеристика на човешката личност, която има неизменни биологични, душевни/духовни и морално-етични измерения.

Едно решение, в което се допуска дори и най-малкото двусмислие **по въпроса за разбирането на понятието „пол“ в КРБ**, би поставило под въпрос правната стабилност и сериозността на юриспруденцията. КС е доказал способността на съда да функционира в рамките на действителността чрез изследване и установяване на обективната истина и нормалността в името на правото и справедливостта. Считаме, че тази практика няма основание да се промени с решението по конституционно дело б от 2021 г.

С уважение,
Адв. д-р Виктор Костов

Настоящото правно становище се споделя и подкрепя от следните евангелски християнски вероизповедания (подредбата е произволна, изписани са наименованието, лицето, представляващо вероизповеданието, и седалището):

1. Национален алианс „Обединени Божии църкви“, Анатолий Еленков, София
2. Апостолска църква, Ангел Пелтеков, Пловдив
3. Национален християнски център, Светослав Петров, Пловдив
4. Християнски църкви на вяра в България, Иван Хазърбасанов, София
5. Общност на евангелските църкви на вяра, Иван Несторов, Пловдив
6. Апостолско Служение „Мисията”, Иводор Ковачев, София
7. Съюз на църквите на адвентистите от седмия ден, Цанко Митев, София
8. Християнско общество за Реформация, Илия Илиев, Русе
9. Християнски мисионерски център – Видин, Явор Костов, Видин
10. Българска протестантска църква „Нов живот“, Тимоти Отри, Свищов
11. Християнска Църква Осанна, Шегун Филипс, Пловдив
12. Християнска църква „ДАВ България“, Данаил Танев, Сливен

27.05.2021 г.